

Succesvol ondersteunen bij schoolverzuim

Marije van der Wal, CS medewerker,

drs Nelly Heijs, supervisor

Regelmatig worden we gevraagd om mee te helpen bij het oplossen van schoolverzuim. Karin is zo'n voorbeeld. Al twee niet meer naar school. Succesvol geholpen met behulp van de principes van Community Support. Doelgerichtheid, proactief optreden, samenwerking tussen supportmedewerker, leerplichtambtenaar, mentor van de school en betrokken mensen uit het sociale netwerk.

Karin spijbelt

Karin is 15 jaar en is al sinds haar 13e met geen mogelijkheid meer naar school te krijgen. Uit de voorgeschiedenis blijkt, dat het gezin getraumatiseerd is door seksueel misbruik van Karin door haar vader. De ouders zijn vervolgens gescheiden, de kinderrechter verbodt omgang met haar vader, moeder is alcoholverslaafd geraakt en de oudere zoon ontwikkelde gedragsproblemen. Karin en moeder raakten sterk op elkaar betrokken. Toen Karin 13 jaar was, weigerde ze nog om naar school te gaan. In diezelfde periode ging ze met een zus van moeder naar de huisarts om aan te geven dat haar moeder ernstig alcohol verslaafd was. Bureau Jeugdzorg is vervolgens ingeschakeld en er volgde een ondertoezichtstelling (OTS). Later is de Jeugdreclassering erbij gehaald. Moeder is uit angst voor een uithuisplaatsing minder gaan drinken, maar het schoolverzuim werd niet opgelost. Op dit moment is er nog wel jeugdreclassering en er is een casemanager van Jeugdzorg betrokken. De OTS is beëindigd.

Het sociale netwerk

Standaard doen wij onderzoek naar het sociale netwerk. Het eerste dat opvalt, is de omdraaiing van de rollen van Karin en haar moeder. De dochter zorgt voor de moeder en neemt dus eigenlijk de moederrol over van de moeder. Zij durft moeder niet alleen te laten uit angst dat haar moeder weer gaat drinken. Doordat Karin al lang niet meer naar school geweest is, kent zij de leerkrachten en medeleerlingen niet goed meer. Zij heeft het gevoel er niet meer bij te horen. Er is geen contact meer met vader noch met zijn familie.

Moeder heeft ook weinig contact meer met haar eigen familie en voelt zich eenzaam. Voor moeder is haar dochter haar steun en toeverlaat. Karin heeft nog sporadisch contact met enkele vriendinnen die ze van school heeft overgehouden.

Plan met haalbare doelen

Moeder, Karin en de supportmedewerker zijn het met elkaar eens dat het de voorkeur verdient dat Karin weer naar school gaat en thuis blijft wonen. De casemanager van BJz wil Karin residentieel laten behandelen voor haar problemen. Er is echter een wachtlijst, zodat wij in ieder geval de tijd hebben om een plan op te stellen, een steungroep te formeren en aan de gang te gaan.

Wij vinden het belangrijk aan te sluiten bij de richting die de cliënt in wil gaan. Alleen dan weten wij zeker dat er motivatie aanwezig is. Kiest de cliënt voor een bepaalde richting, dan zoeken wij er een werkwijze bij die de meeste kans van slagen heeft. Dat kan gaan van stimuleren, motiveren tot bemoeizorg in de vorm van uit bed halen en persoonlijk naar school brengen.

Eén hulpvrager, één plan

In dit soort situaties heeft iedereen zijn eigen mening over de vraag hoe het probleem opgelost moet worden. Toch is het van groot belang, dat alle betrokkenen op één lijn zitten en aan hetzelfde plan gaan werken. In dit geval lukt dat niet volledig, omdat bijvoorbeeld de casemanager van BJz een residentieële opname voor staat en de reclasseringswerker vindt dat wij geen taxi moeten gaan spelen voor Karin (zie later). Doordat opname niet te realiseren is op korte termijn, krijgen wij voldoende tijd om het plan op te stellen en uit te voeren. Wij streven naar een integraal plan voor moeder en Karin. Moeder en Karin willen inmiddels zelf ook graag verandering. Wij vinden het op zo'n moment belangrijk om direct aan het werk te gaan en geen vertraging te accepteren, omdat iemand op vakantie is of geen tijd beschikbaar heeft door drukke werkzaamheden. Dit lijkt misschien niet zo relevant, maar het is onze ervaring dat proactief zijn, niet wachten en gebruik maken van het goede moment een belangrijk voorwaarde is om te komen tot succes.

Steungroep

In de steungroep werken de betrokken mensen samen om de doelen op te stellen en te bereiken. In de steungroep zitten de mentor van school, de casemanager van BJz, de supportmedewerker, de broer, Karin en moeder. De leden van de steungroep hebben de

beschikking over een digitaal cliënt volgsysteem, zodat zij zich steeds thuis of op kantoor op de hoogte kunnen stellen van de doelen, de werkwijzen en de ervaringen van elkaar. Toegang tot het cliënt volgsysteem is mogelijk met een gebruikersnaam en een wachtwoord via een beveiligde verbinding op internet. Dus niet alleen de professionele gebruikers maken hier gebruik van, maar ook de cliënt en de vrijwilligers die in de steungroep zitten. Voor moeder wordt apart hulpverlening geregeld. Dit is van belang, omdat de zorg van Karin voor haar moeder een belangrijke motor is van haar schoolweigerings.

Wij, de leden van de steungroep, besluiten dat Karin thuis begint met het maken van huiswerk en het één keer per week op school inlevert en bespreekt. Dat blijkt haar motivatie te vergroten en zo komt zij weer eens op school, waardoor de drempel lager wordt.

Karin de baas?

De volgende stap is dat Karin met een vriendin dagelijks naar school gaat. Dit lukt echter niet, omdat Karin op bed blijft, haar moeder gaat manipuleren en allerlei excuses verzint. Wij besluiten de werkwijze aan te passen en directiever te worden. De volgende afspraken worden gemaakt:

- * de broer wekt Karin elke ochtend, indien ze niet uit zichzelf op staat.
- * de supportmedewerker komt elke ochtend en ondersteunt bij de dagelijkse routine opstaan, persoonlijke verzorging, ontbijten, tas inpakken, naar school vertrekken).
- * moeder brengt Karin naar school.

Moeder de regie?

Tijdens de steungroepbijeenkomsten worden de ervaringen geëvalueerd. De nadruk ligt op wat goed gaat, op samenwerking, op bemoediging door betrokken mensen. Karin gaat vaker naar school, maar ze blijft de neiging houden om moeder te manipuleren. De supportmedewerker ondersteunt moeder bij de regievoering. De dagelijkse routine is het houvast (opstaan, persoonlijke verzorging, ontbijten, met elkaar omgaan, tas pakken en naar school). Als Karin manipuleert, het af laat weten, ruzie zoekt, staan moeder en de supportmedewerker pal. Na een periode intensieve ondersteuning gaat Karin structureel naar school. In de steungroep wordt besloten dat de supportmedewerker in de toekomst niet meer elke morgen komt, maar wel elke ochtend belt. Wordt er niet opgenomen dan gaat ze er alsnog naar toe om Karin naar school te helpen.

Discipline hersteld?

Inmiddels is het naar school gaan geen probleem meer. Zij weet intussen ook welke kant zij op wil wat betreft scholing en werk. Zij is begonnen met de opleiding zorg en welzijn.

Zij volgt alle lessen en ondersteuning is niet meer nodig. Zij en haar moeder hebben succeservaringen opgedaan en halen steun uit de omgeving. Moeder heeft weer de regie in huis en Karin hoeft niet meer de moeder van moeder te zijn.

Evaluatie

Onze benadering is gebaseerd op proactief handelen, samenwerking tussen professionals en betrokken mensen uit het netwerk en systematisch zoeken naar de juiste aanpak om de gekozen richting te realiseren. De gekozen werkwijze was in deze situatie soms heel directief en confronterend. Dat durfden wij te doen, omdat wij overeenstemming hadden over de gekozen richting. Efficiënte samenwerking tussen de betrokkenen, professionele hulpverleners en vrijwilligers wordt mogelijk gemaakt door het digitale cliënt volgsysteem. De inbreng van betrokken en liefdevolle, mensen uit het netwerk is vaak doorslaggevend. De CS-medewerker coördineert de hulpverlening, zorgt ervoor dat iedereen zijn werk kan doen en zit de steungroep voor.

Reacties naar: n.heijs@communitysupport.nl